

شناسنامه ماده:

	دوره	کد ماده	عنوان ماده	نوع ماده	واحد	نوع واحد	ساعات هفتگی
	کارشناسی		اصول فقه ۲	عمومی	۱	نظری	۱
رشته تفسیر							
روش تدریس محاضره - خودخوان							
تعریف ماده این ماده مسائل مهم اصولی را از (نهی ، عام و خاص تا پایان استثناء) بر اساس سرفصل کتاب (کتاب التبصرة فی اصول الفقه- أبواسحاق الشیرازی) مورد بررسی قرار می دهد و از طریق به مناقشه گذاشتن برخی از اقوال اصولیین و استدلالات آنان موجب ایجاد توانایی تحلیل مباحث اصول و ترجیح اقوال در بین طلاب می شود. همچنین این ماده بیشتر بر اصولی که آثار فقهی بر آن مترتب است تأکید می نماید .							
اهداف ماده ۱- فهم مباحث مهم اصول فقه و قدرت تحلیل آنها. ۲- آشنایی با منهج متکلمین در اثبات اصول فقه. ۳- آشنایی با اختلافات اصولیین و ایجاد قدرت ترجیح اقوال در بین طلاب از طریق مناقشه اقوال.							
دستاورد آموزشی طلاب پس از گذراندن این ماده قادر هستند: ۱- اقوال اصولیین در مسائل مهم اصول را از (نهی، عام و خاص تا پایان استثناء) همراه با بیان ادله هر کدام تحلیل نماید. ۲- از بین اقوال اصولیین قول راجح را با دلیل ترجیح دهد. ۳- اصول معتبر را از اصول غیر معتبر در اجتهاد تشخیص دهد.							

جدول ارزیابی و امتحانات:

ردیف	مورد	حداقل	حداکثر	توضیحات
۱	حکم و شروط و تعاریف و...	٪۲۰	٪۴۰	
۲	اقوال و مناقشات	٪۲۰	٪۴۰	
۳	ترجیح با دلیل	٪۱۰	٪۲۰	
۴	فهم متن کتاب	٪۱۰	٪۲۰	

مراجع و مصادر:

۱- الإبهاج فی شرح المنهاج ((منهاج الوصول إلى علم الأصول للفاضل البيضاوی المتوفی سنه ۷۸۵هـ))، المؤلف: تقی الدین أبو الحسن علی بن عبد الکافی بن علی بن تمام بن حامد بن یحیی السبکی وولده تاج الدین أبو نصر عبد الوهاب، تحقیق: جماعة من العلماء بإشراف الناشر، دار الکتب العلمیة - بیروت.
۲- الإحکام فی أصول الأحکام، المؤلف: أبو محمد علی بن أحمد بن سعید بن حزم الأندلسی القرطبی الظاهری (المتوفی: ۴۵۶هـ)، المحقق: الشیخ أحمد محمد شاکر، دار الاسلام - بیروت.
۳- الإحکام فی أصول الأحکام، المؤلف: أبو الحسن سید الدین علی بن أبی علی بن محمد بن سالم الثعلبی الأمدی (المتوفی: ۶۳۱هـ)، المحقق: عبد الرزاق عفیفی، دار الصمیعی، ط: ۱، ۱۴۲۴هـ / ۲۰۰۳م.
۴- أصول الفقه، المؤلف: د. محمد أبو النور زهیر، دار المدار الاسلامی - بیروت، ط: ۲، ۲۰۰۴م.
۵- التقریب والإرشاد (الصغیر)، المؤلف: محمد بن الطیب بن محمد بن جعفر بن القاسم، القاضی أبو بکر الباقلائی المالکی (المتوفی: ۴۰۳هـ)،

المحقق: د. عبد الحمید بن علی أبو زنید، مؤسسة الرسالة، ط: ۲، ۱۴۱۸ هـ - ۱۹۹۸ م.

۶- البحر المحيط فی أصول الفقه، المؤلف: أبو عبد الله بدر الدین محمد بن عبد الله بن بهادر الزرکشی (المتوفی: ۷۹۴هـ)، دار الکتبی، ط: ۱، ۱۴۱۴ هـ - ۱۹۹۴ م.

۷- البرهان فی أصول الفقه، المؤلف: عبد الملك بن عبد الله بن يوسف بن محمد الجوينی، أبو المعالی، رکن الدین، الملقب بإمام الحرمین (المتوفی: ۴۷۸هـ)، المحقق: صلاح بن محمد بن عویضة، دار الکتب العلمیة بیروت - لبنان، ط: ۱، ۱۴۱۸ هـ - ۱۹۹۷ م.

۸- التمهید فی أصول الفقه، المؤلف: محفوظ بن أحمد بن الحسن أبو الخطاب الكلؤذانی الحنبلی (المتوفی: ۵۱۰ هـ)، المحقق: مفید محمد أبو عمشة (الجزء ۱ - ۲) ومحمد بن علی بن إبراهيم (الجزء ۳ - ۴)، مركز البحث العلمی وإحياء التراث الإسلامی - جامعة أم القرى، ط: ۱، ۱۴۰۶ هـ - ۱۹۸۵ م.

۹- التمهید فی تخريج الفروع علی الأصول، المؤلف: عبد الرحيم بن الحسن بن علی الإسنوی الشافعی، أبو محمد، جمال الدین (المتوفی: ۷۷۲هـ)، المحقق: د. محمد حسن هیتو، مؤسسة الرسالة - بیروت.

۱۰- حاشیة العطار علی شرح الجلال المحلی علی جمع الجوامع، المؤلف: حسن بن محمد بن محمود العطار الشافعی (المتوفی: ۱۲۵۰هـ)، دار الکتب العلمیة.

۱۱- شرح مختصر الروضة، المؤلف: سليمان بن عبد القوی بن الکریم الطوفی الصرصری، أبو الربیع، نجم الدین (المتوفی: ۷۱۶هـ)، المحقق: عبد الله بن عبد المحسن التركي، مؤسسة الرسالة، ط: ۱، ۱۴۰۷ هـ / ۱۹۸۷ م.

۱۲- اللمع فی أصول الفقه، المؤلف: أبو اسحاق إبراهيم بن علی بن يوسف الشيرازی (المتوفی: ۴۷۶هـ)، دار الکتب العلمیة، ط: ۳، ۲۰۰۳ م - ۱۴۲۴ هـ

۱۳- المدخل إلى دراسة المذاهب الفقهية، المؤلف: علی جمعة محمد عبد الوهاب، دار السلام - القاهرة، ط: ۲، ۱۴۲۲ هـ - ۲۰۰۱ م.

۱۴- المستصفی، المؤلف: أبو حامد محمد بن محمد الغزالی الطوسی (المتوفی: ۵۰۵هـ)، تحقیق: محمد سلیمان الأشقر، نشر احسان - ایران، ط: ۱، ۱۴۱۳ هـ - ۱۹۹۳ م.

۱۵- المسودة فی أصول الفقه، المؤلف: آل تيمية [بدأ بتصنيفها الجدّ مجد الدین عبد السلام بن تيمية (ت: ۶۵۲هـ)]، وأضاف إليها الأب، : عبد الحلیم بن تيمية (ت: ۶۸۲هـ)، ثم أكملها الابن الحفيد: أحمد بن تيمية (۷۲۸هـ)]، المحقق: محمد محیی الدین عبد الحمید، دار الکتب العربی.

۱۶- مفتاح الوصول إلى بناء الفروع علی الأصول، المؤلف: أبو عبدالله محمد بن أحمد المالکی التلمسانی، مكتبة الرشد.

۱۷- الکتب: المعتمد فی أصول الفقه، المؤلف: محمد بن علی الطیب أبو الحسین البصتری المعتزلی (المتوفی: ۴۳۶هـ)، تحقیق: محمد حمید الله بتعاون أحمد بکیر و حسن حنیفی، المعهد الفرنسي للدراسات العربية، دمشق، ۱۳۸۵/۱۹۶۵ م.

۱۸- المنحول من تعليقات الأصول، المؤلف: أبو حامد محمد بن محمد الغزالی الطوسی (المتوفی: ۵۰۵هـ)، حققه وخرج نصه وعلق عليه: الدكتور محمد حسن هیتو، دار الفكر المعاصر - بیروت لبنان، دار الفكر دمشق - سورية،

ط: ۳، ۱۴۱۹ هـ - ۱۹۹۸ م.

۱۹- المذهب فی علم أصول الفقه المقارن (تحریر لمسائله ودراستها دراسة نظرية تطبيقية)، المؤلف: د. عبد الکریم بن علی بن محمد النملة، مكتبة الرشد - الرياض، ط: ۱، ۱۴۲۰ هـ - ۱۹۹۹ م.

سرفصل های ماده:

جلسات هفتگی	موضوعات	مقرر تدریس
۱	تعریف النهی. صیغة النهی. مقتضى النهی.	التبصرة فى أصول الفقه ص ۹۷ إلى ۹۹ (شروع مطلب از پاورقى ص ۹۷ باب القول فى النهی می باشد)، مفتاح الوصول ص ۳۳ إلى ۳۵.
۲	هل النهی يقتضى الفساد؟	التبصرة فى أصول الفقه ص ۱۰۰ إلى ۱۰۳، مفتاح الوصول ص ۳۵ إلى ۳۷.
۳ و ۴	أحوال المنهى عنه. هل للعموم صیغة؟ الاسم المفرد إذا دخل علیه الألف واللام.	التبصرة فى أصول الفقه ص ۱۰۴ إلى ۱۱۷، مفتاح الوصول ص ۶۲ و ۶۳.
۵	أسماء الجموع إذا تجردت عن الألف واللام هل يقتضى العموم؟ هل يجوز اعتقاد العموم قبل البحث عن المخصصات؟	التبصرة فى أصول الفقه ص ۱۱۸ إلى ۱۲۱، مفتاح الوصول ص ۶۲ و ۶۳ (المسألة الرابعة)
۶	العموم إذا خص هل يصير مجازا فى الباقي؟ هل يجوز تخصيص العموم إلى أى يبقى واحد؟ اختلاف العلماء فى أقل الجمع.	التبصرة فى أصول الفقه ص ۱۲۲ إلى ۱۳۱، مفتاح الوصول ص ۶۶ و ۶۷ (المسألة الثانية).
۷	الاختلاف فى تخصيص عموم القرآن أو خبر المتواتر بخبر الواحد. تخصيص عموم السنة بالكتاب.	التبصرة فى أصول الفقه ص ۱۳۲ إلى ۱۳۶، مفتاح الوصول ص ۷۶ و ۷۷.
۸	هل يجوز تخصيص العموم بالقياس؟ هل يجوز تخصيص الأخبار؟	التبصرة فى أصول الفقه ص ۱۳۷ إلى ۱۴۳، مفتاح الوصول ص ۷۷ (المسألة الثانية).
۹	الاختلاف فى ورود لفظ العام على سبب خاص. الاختلاف فى تخصيص العموم بقول الراوى ومذهبه.	التبصرة فى أصول الفقه ص ۱۴۴ إلى ۱۵۰، مفتاح الوصول ص ۱۸ (الخاتمة: قد يعترض..) و ۷۸.
۱۰ و ۱۱	تعارض العام والخاص. وجوب بناء العام على الخاص و إن كان العام متقفا على استعماله والخاص مختلفا فيه. حكم تعارض الخبران مع إمكان استعمالهما.	التبصرة فى أصول الفقه ص ۱۵۱ إلى ۱۶۱، اصول الفقه أبوالنور زهير ج ۲ ص ۲۴۴ إلى ۲۴۶.
۱۲	شروط الاستثناء. حكم استثناء الأكثر. تعقب الاستثناء بالجمل عطا.	التبصرة فى أصول الفقه ص ۱۶۲ إلى ۱۷۶. مفتاح الوصول ص ۷۴ إلى ۷۶.